

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Bekir BOZDAĞ** tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Muazzez ORHAN İŞİK
Van Milletvekili

Anayasa'nın 36. Maddesi gereğince "herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz." Anayasa ve Türkiye'nin imzalayıp onayladığı uluslararası sözleşmeler ve insan hakları belgeleri "yargıya başvuru hakkı ve adalete erişim hakkını" bir devlet yükümlülüğü olarak düzenlemiştir. Ancak Türkiye'de bu hakkın kitlesel bir şekilde ihlal edildiği yargıya başvurma hakkı ve adalete erişimde sorun yaşandığı vakalar yaşanmaktadır. 20 Temmuz 2016 tarihinde ilan edilen OHAL kapsamında çıkarılan 15 KHK ile yaklaşık 152 binden fazla kamu çalışanı işinden atılmış ve doğrudan idari yargı yoluna gitmeleri OHAL komisyonu marifetiyle engellenmiştir. Hakkında "OHAL komisyonu kararı ret olarak verilen" onbinlerce kamu emekçisinin idari yargı süreçleri üzerinden yaklaşık 6 yıl geçmiş olmasına rağmen netleştirilmemiştir. Hakkında olumlu yargı kararı verilen birçok kamu emekçisinin işe başlatılmadığı ve mağduriyetin fiili olarak devam ettirildiği bilinmelidir. Yargıya ve adalete erişimde yaşanan gecikmenin kişilerin yaşamlarında geri dönülemez hak ihlallerine yol açtığı bilinmelidir.

Hakkında her hangi bir iddia, iddianame, soruşturma, kovuşturma, yargılama, hüküm işlemi yapılmadan yüzbinlerle ifade edilen sayıda insanın savunması alınmadan, masuniyet karinesi ihlal edilerek temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilmesi çok büyük bir adaletsizlik ve hukuksuzluk sistemidir. Çalışma hakkı KHK'lerle hukuksuz bir şekilde elinden alınmış kişilere, yurtdışı çıkış yasağı, denetimli serbestlik ve adli kontrol uygulamaları, pasaport yasağı dahil birçok hak ve kamusal hizmet mahrumiyeti dayatılırken haklarındaki iddialar ortaya hukuki bir şekilde konulmamaktadır. Açığa çıkardığı hak ihlalleri ile Türkiye'deki KHK meselesi, başka birçok konu ile birlikte Türkiye'de adaletsizlik sisteminin temel göstergelerinden biri haline gelmiştir. OHAL döneminde olağan hukuka aykırı bir şekilde çıkarılan KHK'lerin, kalıcı sonuçlarının evrensel hukuka ve temel insan hakları mevzuatına aykırı olması nedeniyle hızlı bir şekilde ortadan kaldırılması gereklidir. Ancak OHAL komisyonu ve OHAL yetkili idare mahkemelerinin geç işlediği görülmelidir. OHAL Komisyonun kabul verdiği veya ret kararı verilip mahkeme de kabul alan KHK'lilere 20 milyar TL'den fazla maaş ve ilgili ödenekler için tazminat ödenmek zorunda kalındığı ve bu tazminatların dışında da hukuken ödenmesi gereken zararların tazmin edilmediği ifade edilmektedir.

2135

Bu bağlamda;

- 1) 2016-2018 OHAL döneminde çıkarılan OHAL KHK'leri ile kamudan ihraç edilen toplam kamu görevlisi sayısı kaçtır? 2018 yılından sonra 375 sayılı KHK'nin 35. Maddesi ile ihraç edilen kişi sayısı kaçtır?
- 2) İhraç edildiği halde hakkında bir yargı kararı verilmeyen kaç kişi geçen 6 yıl içerisinde doğal nedenlerle, intihar ederek, iş kazası geçirerek veya başka bir şekilde yaşamını yitirmiştir? Ölmüş ve hakkında bir karar verilmemiş bu kişilerin haklarının korunmasına dair bakanlığınızın bir çalışması olacak mı?
- 3) OHAL komisyonunca işine iade edilen yaklaşık 18.000 kişinin içerisinde yaşamını yitiren, süregelen hastalığı olan, engelli olan, yurt dışına kaçmak zorunda kalan kaç kişi olmuştur? Masum oldukları, keyfi ve hukuksuz bir şekilde işten atıldıkları ortaya çıkan bu kişilerin ve ailelerinin haklarının iadesi nasıl sağlanabilmektedir?
- 4) İhraç edilmiş kişiler içerisinde, ihraç edilme nedeniyle bağlantılı olarak tutuklanan ve hüküm giyen kişi sayısı kaçtır?
- 5) Haklarında herhangi bir hüküm verilmediği halde ihraç edilen kişiler içerisinde yurtdışı çıkış yasağı, pasaport yasağı, denetimli serbestlik ve adli kontrol uygulamasına tabi olan sayısı kaçtır?
- 6) OHAL işlemleri komisyonuna kamudan ihraçlar nedeniyle toplam kaç başvuru yapılmıştır? Aradan geçen yaklaşık 5 yıla rağmen başvurusu yanıtlanmayan kişi sayısı kaçtır? Başvuruların yanıtlanmama gerekçeleri nelerdir? Bu insanlar yargı yoluna gitmek için daha kaç yıl bekletilecektir?
- 7) İhraçlar hakkında savunma almadan, avukat veya kanuni temsilcilerini dinlemeden kurum kanaatleri ile karar veren OHAL işlemleri komisyonun görevi ne zaman sonlandırılacaktır? OHAL komisyonunun görev süresinin bu kadar uzatılmasının gerekçeleri nelerdir? Hukuk devletinde OHAL komisyonunun yeri nedir?
- 8) Kamudan ihraç edildikten sonra KHK, OHAL komisyonu kararı veya idari yargı yolu ile işine iade edilen toplam kişi sayısı kaçtır? Bu kişilerin hukuksuz bir şekilde işten atılması nedeniyle ödenmeyen maaş ve sosyal güvenlik ödemeleri hariç bu kişilere verilen tazminat miktarı ve avukat vekâlet giderleri ne kadardır? Oluşan bu kamu zararı sorumlu kamu görevlilerine rücu edilmiş midir?
- 9) İhraçların iadesi nedeniyle kamunun uğradığı insan kaynağı kaybı ve açığa çıkan maliyete ilişkin bakanlığınızın bir araştırması mevcut mudur? 6 yıl sonra işe iade edilen görevlilere ortalama ne kadar geri ödeme yapılmaktadır? Toplam ödemenin 20 milyar TL'yi geçtiği iddiası gerçek midir? Bu miktara hangi ödemeler dahildir? Tüm ihraçlar iade olduğunda toplam tazminat miktarı ne kadar olacaktır?
- 10) OHAL döneminde ihraç olduğu için kaç kişi idari yargı yoluna 2022 yılı itibarıyla başvurabilmiştir?
- 11) Haksız ihraç işlemlerinin uygulanması ve yüz binlerle ifade edilen mağduriyetler nedeniyle kamudan bir soruşturma yürütmeyi planlıyor musunuz? Bugüne kadar yaptığı hukuksuz ihraç işlemleri nedeniyle görevden alınan, soruşturma geçiren, tutuklanan ve hüküm giyen kurum yöneticisi sayısı kaçtır? Haksız ve keyfi ihraçlara yol açarak kamuyu zarara uğratan bu yöneticiler hakkında hangi yaptırımlar uygulanacaktır? Bu kişilere, neden oldukları kamu zararı rücu edilmekte midir?

2139

- 12) İhraçlara ilişkin açığa çıkan hak ihlalleri ve adalete erişim sorunu nedeniyle kamuoyundan ve ihraçlardan resmi bir özür dilenmesi, hukuksuzca ortaya çıkarılan mağduriyetleri için maddi ve manevi tazminat ödenmesi planlanmakta mıdır?